

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/18/2009

POLACY O STOSUNKACH MIĘDZY PREZYDENTEM A RZĄDEM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2009

PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

W ciągu czternastu miesięcy funkcjonowania gabinetu koalicji PO–PSL współpraca między rządem a prezydentem, wywodzącym się z konkurencyjnego ugrupowania, zawsze była trudna. Poza złośliwościami czy sporami o ocenę poszczególnych polityków, do najgłośniejszych konfliktów należał spór kompetencyjny o to, kto powinien reprezentować Polskę na szczycie UE w Brukseli jesienią ubiegłego roku. Przestrzenią sporu politycznego stało się także prawodawstwo, w tym bardzo ważne ustawy mające zmieniać i reformować różne obszary życia społecznego, zgodnie z programem wyborczym zwycięskiej partii. Po wygranych przez PO wyborach Donald Tusk studiował oczekiwania dotyczące szybkich zmian, spodziewając się niechęci i trudności ze strony obozu prezydenckiego. Realizacja zapowiadanych w wyborach reform, o których wiadomo było, że nie spotkają się z pozytywną oceną prezydenta, została z góry odłożona na okres po kolejnych wyborach prezydenckich, w których PO ma nadzieję na zwycięstwo swojego kandydata. Premier zapowiadał skupienie się na realizacji tych zmian i projektów, co do których konieczności i słuszności spodziewał się przekonać Lecha Kaczyńskiego. Mimo tej strategii i rezygnacji z najbardziej spornych projektów, rządowi bardzo często nie udaje się przeforsować przygotowanych przez siebie i uchwalonych przez Sejm ustaw. Prezydent odmówił podpisania już kilkunastu ustaw, w tym np. projektów regulacji kluczowych dla reformy służby zdrowia. Po wecie prezydenta los tych projektów zależy od postawy opozycji, przede wszystkim SLD, tylko bowiem dzięki głosom posłów tego ugrupowania Sejm jest w stanie odrzucić prezydenckie weto.

Obecnie¹ niemal wszyscy Polacy (90%) są zdania, że współpraca między rządem Donalda Tuska a prezydentem Lechem Kaczyńskim układa się źle, przy czym ponad połowa (55%) zdecydowanie stawia taką diagnozę.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (224) zrealizowano w dniach 9–15 stycznia 2009 roku na liczącej 1089 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między rządem Donalda Tuska a prezydentem Lechem Kaczyńskim układa się dobrze czy też źle?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	II 2008	VI 2008*	X 2008	I 2009
	w procentach			
Zdecydowanie dobrze	0	1	1	1
Raczej dobrze	7	16	5	5
Raczej źle	45	43	41	35
Zdecydowanie źle	40	26	46	55
Trudno powiedzieć	8	14	7	4

* W tym badaniu pytanie brzmiało: Jak Pan(i) ocenia dotychczasową współpracę prezydenta Lecha Kaczyńskiego z rządem Donalda Tuska?

Przekonanie o złych relacjach między dwoma najważniejszymi ośrodkami władzy w państwie dominowało już na początku ubiegłego roku, a w ciągu ostatnich jedenastu miesięcy jeszcze się pogłębiło. Obecnie można powiedzieć, że jest niemal powszechne. W styczniu z taką diagnozą zgadzała się największa liczba badanych, odkąd pytamy o tę kwestię, w tym ponad połowa społeczeństwa zdecydowanie ją podzielala. O złej współpracy między rządem a prezydentem przekonani są nie tylko sympatycy wszystkich liczących się ugrupowań politycznych, ale także osoby niezdecydowane, którą partię poprzeć, oraz nieinteresujące się polityką i niebiorące udziału w wyborach.

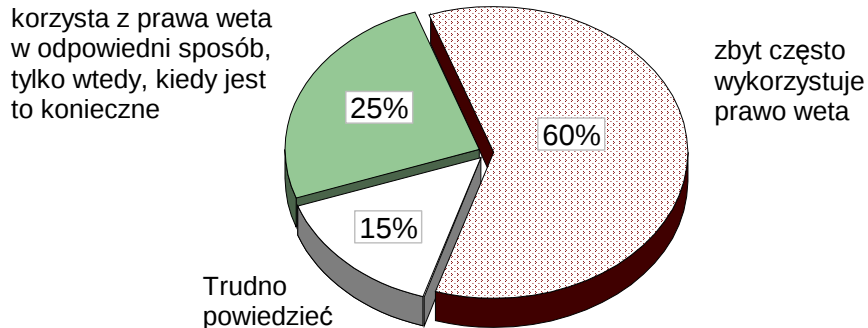
Tabela 2

Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między rządem Donalda Tuska a prezydentem Lechem Kaczyńskim układa się dobrze czy też źle?	Potencjalne elektoraty					Niegłosujący
	SLD	PO	PSL	PiS	niezdecydowani	
	w procentach					
Dobrze	0	6	12	6	5	4
Źle	100	93	83	91	90	90
Trudno powiedzieć	0	1	5	3	5	6

Opinie dotyczące motywacji prezydenta wetującego kolejne ustawy przygotowane przez rząd i uchwalane w parlamencie oraz sposobu korzystania z tego konstytucyjnego uprawnienia są krytyczne.

Większość Polaków (60%) ocenia, że Lech Kaczyński zbyt często korzysta z prawa weta, natomiast jedna czwarta (25%) jest zdania, że prezydent wykorzystuje to prawo w odpowiedni sposób i nie podpisuje ustaw tylko wtedy, kiedy jest to konieczne.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PREZYDENT LECH KACZYŃSKI NIE PODPISUJĄC USTAW:

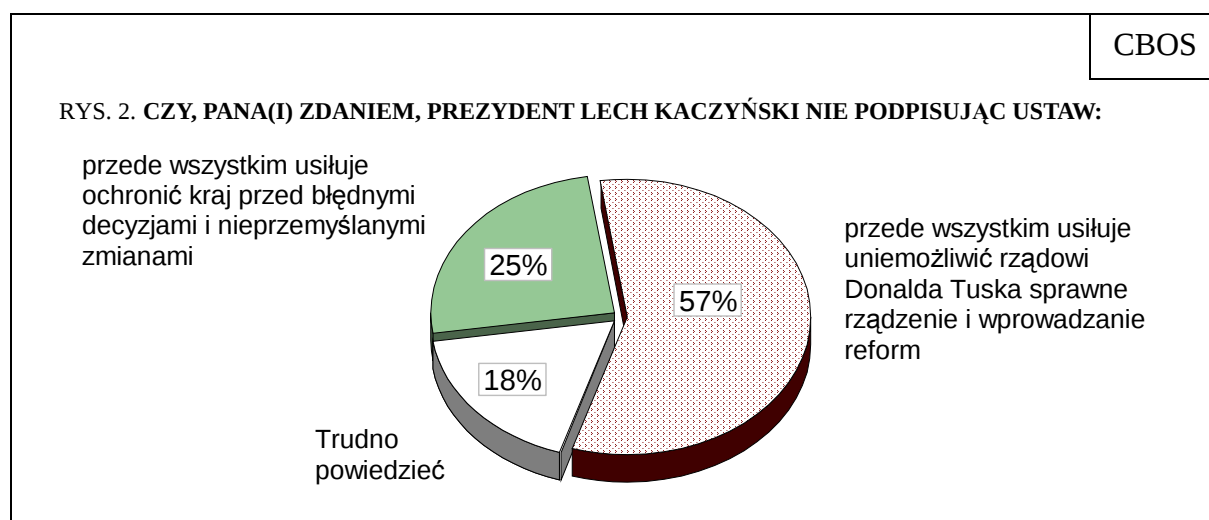

Opinie na ten temat w elektoratach poszczególnych partii politycznych, a także wśród osób biernych politycznie, nieinteresujących się uczestniczeniem w życiu politycznym, wskazują na charakterystyczne niesymetryczne zróżnicowanie ocen. Poza elektoratem PiS zwolennicy poszczególnych liczących się ugrupowań, w tym liczeni zbiorczo wyborcy wszystkich małych partii (niezależnie od ich orientacji politycznej), a także tzw. milcząca większość, czyli osoby bierne politycznie, niebiorące udziału w wyborach, w większości krytycznie oceniają częstość odrzucania przez Lecha Kaczyńskiego rządowych projektów ustaw. Odmienne zdanie na ten temat mają jedynie wyborcy PiS, których zdecydowana większość (68%) uważa, że prezydent korzysta z tego prawa w sposób wyważony i odpowiedni, tylko wtedy, kiedy jest to niezbędne.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Lech Kaczyński nie podpisując ustaw:	Potencjalne elektoraty						Niegłosujący
	SLD	PO	PSL	PiS	pozostałe partie	niezdecydo- wani	
	w procentach						
– zbyt często wykorzystuje prawo weta	73	88	68	22	57	44	54
– korzysta z prawa weta w odpowiedni sposób, tylko wtedy, kiedy jest to konieczne	19	10	11	68	30	28	24
Trudno powiedzieć	8	2	21	10	13	28	21

Polacy skłonni są też przypisywać postępowaniu prezydenta wobec rządowych projektów ustaw dużo częściej motywacje polityczne niż merytoryczne. Ponad połowa ankietowanych (57%) jest zdania, że Lech Kaczyński nie akceptując rządowych ustaw w większym stopniu kieruje się strategią polityczną swojego obozu politycznego i chce uniemożliwić rządowi koalicji PO–PSL sprawne rządzenie oraz przeprowadzanie reform, natomiast jedna czwarta (25%) uważa, że prezydent stara się uchronić kraj przed błędnymi decyzjami i nieprzemyślanymi zmianami.

Krytyczne opinie o motywacjach prezydenta są tym częstsze, im wyższe jest wykształcenie badanych i – co się z tym wiąże – wyższe deklarowane dochody na osobę w rodzinie, a także lepsze oceny własnej sytuacji materialnej. Wśród respondentów z wykształceniem podstawowym 44% uważa, że za decyzjami prezydenta stoi przede wszystkim chęć zaszkodzenia rządowi Donalda Tuska, a 29% sądzi, że Lech Kaczyński chce głównie ustrzec Polskę przed wprowadzaniem nieprzemyślanych zmian i złego prawa. Wśród osób z wyższym wykształceniem odsetki te wynoszą odpowiednio: 73% i 19%. W grupach społeczno-zawodowych najbardziej krytyczni wobec prezydenta są technicy i średni personel (74% z nich przypisuje Lechowi Kaczyńskiemu motywacje polityczne), kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (72%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (68%). O merytorycznym charakterze motywacji prezydenta przekonane są przede wszystkim osoby uczestniczące w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (49% uważa, że stosując weto chce uchronić kraj przed błędnymi decyzjami), a w grupach społeczno-zawodowych – renciści (36%) i rolnicy (34%).

Analiza zróżnicowania sympatii politycznych wskazuje – podobnie jak w przypadku poprzedniego pytania – na zdecydowaną różnicę ocen między zdeklarowanymi wyborcami PiS a zwolennikami wszystkich pozostałych ugrupowań oraz osobami biernymi politycznie i niebiorącymi udziału w wyborach. Większość sympatyków liczących się partii, a także większość wyborców małych ugrupowań oraz osób niegłoszących dostrzega w działaniach prezydenta przede wszystkim chęć zaszkodzenia nielubianemu premierowi i jego rządowi. Najczęściej podzielają tę opinię zwolennicy PO (87%) i SLD (76%). Większość elektoratu PiS (70%) uważa natomiast, że prezydent nie podpisując ustaw stara się uchronić kraj przed nieprzemyślanymi reformami i złym prawem, zarazem jednak niemal co piąty zwolennik tego ugrupowania (18%) jest zdania, że prezydent zgłaszając weto stosuje je przede wszystkim ze względów taktycznych.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Lech Kaczyński nie podpisując ustaw:	Potencjalne elektoraty						Niegłoszący
	SLD	PO	PSL	PiS	pozostałe partie	niezdecydo- wani	
	w procentach						
– przede wszystkim usiłuje uniemożliwić rządowi Donalda Tuska sprawne rządzenie i wprowadzanie reform	76	87	61	18	57	42	51
– przede wszystkim usiłuje ochronić kraj przed błędnymi decyzjami i nie przemyślanymi zmianami	11	8	20	70	24	28	26
Trudno powiedzieć	14	6	19	13	19	30	23

Wśród Polaków, nawet tych, którzy nie interesują się polityką, powszechne jest przekonanie, że prezydent Lech Kaczyński i rząd Donalda Tuska dotychczas raczej toczyli ze sobą mniej lub bardziej otwartą walkę polityczną, niż współpracowali dla pożytku publicznego. Zdaniem ponad połowy badanych prezydent nadużywał prawa weta, a w jego stosowaniu częściej przyświecały mu względy polityczne i chęć zaszkodzenia przeciwnikowi niż troska o kształt prawa i dobro kraju. Do powszechności tego rodzaju ocen mogła się

przyczynić m.in. – szeroko omawiana w mediach – zawetowana przez prezydenta ustawa o emeryturach pomostowych, o której nawet polityk do niedawna związany z PiS i nadal przychylny tej partii twierdzi, że: „Jeśli chodzi o założenia, jest w 100 proc. zgodna z tym, co przygotował rząd Jarosława Kaczyńskiego, a jeśli chodzi o szczegóły – w 90 proc.”². W sensowność polityki prezydenta w tym względzie wierzą wyborcy PiS, natomiast pozostali Polacy, łącznie z tymi, którzy nie interesują się polityką, uważają, że Lech Kaczyński, jak dotąd, stosuje weto przede wszystkim jako instrument walki politycznej.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

² Zob. Dominik Uhlig, *Dorn do PiS: Problem to Kaczyński*, „Gazeta Wyborcza” z 23 stycznia 2009 roku.

A N E K S

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między rządem Donalda Tuska a prezydentem Lechem Kaczyńskim układa się dobrze czy też źle?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		6	90	4	1088
Płeć	Mężczyźni	7	90	3	511
	Kobiety	5	91	4	577
Wiek	18-24 lata	7	87	6	160
	25-34	9	87	4	201
	35-44	4	94	1	185
	45-54	5	93	2	158
	55-64	5	93	2	196
	65 lat i więcej	6	89	5	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	86	7	415
	Miasto do 20 tys.	7	87	6	147
	20-100 tys.	5	95	1	209
	101-500 tys.	3	96	1	172
	501 tys. i więcej mieszk.	5	95		146
Wykształcenie	Podstawowe	8	82	9	293
	Zasadnicze zawodowe	8	89	3	274
	Średnie	3	96	1	369
	Wyższe	5	95	0	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7	93		80
	Średni personel, technicy		100		31
	Pracownicy adm.-biurowi	2	97	1	87
	Pracownicy usług	6	90	3	52
	Robotnicy wykwalifikowani	7	91	2	152
	Robotnicy niewykwalifik.	22	72	6	62
	Rolnicy	5	91	4	58
	Pracujący na własny rach.		94	6	33
Bierni zawodowo	Renciści	6	88	6	76
	Emeryci	4	93	4	225
	Uczniowie i studenci	7	85	8	109
	Bezrobotni	5	91	4	65
	Gospodynie domowe i inni	5	93	1	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	94	1	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	90	2	88
	sekt. prywat. poza rolnict.	7	90	3	224
	prywatnym gosp. rolnym	7	88	5	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	87	5	257
	501-750	4	90	6	192
	751-1000	8	88	4	195
	1001-1500	2	98		183
	Powyżej 1500 zł	9	89	2	118
Ocena własnych war. mater.	Źle	4	91	5	234
	Średnie	6	89	4	413
	Dobre	6	91	2	441
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	95		54
	Raz w tygodniu	7	90	3	544
	1-2 razy w miesiącu	5	89	6	179
	Kilka razy w roku	4	92	4	202
	W ogóle nie uczestniczy	4	92	3	109
Poglądy polityczne	Lewica	6	92	1	159
	Centrum	4	93	2	356
	Prawica	7	91	2	370
	Trudno powiedzieć	6	83	11	203

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Lech Kaczyński nie podpisując ustaw:			Liczba osób
		zbyt często wykorzystuje prawo weta	korzysta z prawa weta w odpowiedni sposób, tylko wtedy, kiedy jest to konieczne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		60	25	15	1085
Płeć	Mężczyźni	62	26	13	510
	Kobiety	58	24	18	575
Wiek	18-24 lata	61	21	18	159
	25-34	65	16	20	201
	35-44	68	23	9	183
	45-54	56	30	14	158
	55-64	57	30	12	196
	65 lat i więcej	52	30	18	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	49	29	21	411
	Miasto do 20 tys.	61	22	16	146
	20-100 tys.	68	22	11	209
	101-500 tys.	62	28	10	173
	501 tys. i więcej mieszk.	74	17	9	146
Wykształcenie	Podstawowe	47	26	27	290
	Zasadnicze zawodowe	58	28	14	273
	Średnie	67	24	9	369
	Wyższe	71	19	9	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	68	20	12	80
	Średni personel, technicy	76	16	8	31
	Pracownicy adm.-biurowi	71	21	8	87
	Pracownicy usług	59	23	17	52
	Robotnicy wykwalifikowani	57	33	10	151
	Robotnicy niewykwalifik.	68	17	15	62
	Rolnicy	48	28	24	58
	Pracujący na własny rach.	70	15	15	33
Bierni zawodowo	Renciści	43	31	25	75
	Emeryci	56	30	14	224
	Uczniowie i studenci	59	23	18	109
	Bezrobotni	62	18	19	64
	Gospodynie domowe i inni	66	18	17	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	60	29	11	142
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	65	24	11	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	70	18	12	224
	prywatnym gosp. rolnym	48	28	25	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	53	25	22	256
	501-750	51	29	20	189
	751-1000	60	26	14	195
	1001-1500	69	25	6	183
	Powyżej 1500 zł	75	17	8	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	54	25	22	233
	Średnie	58	26	16	413
	Dobre	65	24	11	438
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	51	18	52
	Raz w tygodniu	58	26	16	542
	1-2 razy w miesiącu	62	26	12	178
	Kilka razy w roku	66	16	17	202
	W ogóle nie uczestniczy	66	22	12	109
Poglądy polityczne	Lewica	72	20	8	159
	Centrum	63	24	13	355
	Prawica	59	32	9	370
	Trudno powiedzieć	47	18	36	201

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent Lech Kaczyński nie podpisując ustaw:			Liczba osób
		przede wszystkim usiłuje uniemożliwić rządowi Donalda Tuska sprawne rządzenie i wprowadzanie reform	przede wszystkim usiłuje ochronić kraj przed błędnymi decyzjami i nieprzemyślanymi zmianami	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		57	25	18	1084
Płeć	Mężczyźni	61	24	16	509
	Kobiety	55	26	20	575
Wiek	18-24 lata	56	24	19	160
	25-34	65	14	20	201
	35-44	64	24	12	183
	45-54	53	30	17	157
	55-64	55	29	16	195
	65 lat i więcej	49	28	23	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	48	31	21	413
	Miasto do 20 tys.	58	18	24	146
	20-100 tys.	64	23	13	209
	101-500 tys.	59	26	15	172
	501 tys. i więcej mieszk.	72	16	11	144
Wykształcenie	Podstawowe	44	29	27	291
	Zasadnicze zawodowe	57	25	18	273
	Średnie	62	24	14	369
	Wyższe	73	19	9	152
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	72	18	10	79
	Średni personel, technicy	74	21	6	31
	Pracownicy adm.-biurowi	68	16	16	87
	Pracownicy usług	54	30	17	52
	Robotnicy wykwalifikowani	59	24	17	151
	Robotnicy niewykwalifik.	64	23	12	61
	Rolnicy	43	34	23	58
	Pracujący na własny rach.	72	15	13	33
Bierni zawodowo	Renciści	37	36	27	75
	Emeryci	52	29	19	225
	Uczniowie i studenci	59	22	19	109
	Bezrobotni	58	16	26	65
	Gospodynie domowe i inni	56	27	17	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	62	24	14	142
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	66	23	11	87
	sekt. prywat. poza rolnict.	67	17	15	224
	prywatnym gosp. rolnym	43	35	22	53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	48	27	25	256
	501-750	53	31	16	190
	751-1000	56	28	16	195
	1001-1500	66	20	13	183
	Powyżej 1500 zł	75	15	11	118
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	26	26	233
	Średnie	54	30	16	413
	Dobre	66	19	15	438
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	34	49	17	52
	Raz w tygodniu	53	28	19	542
	1-2 razy w miesiącu	62	23	15	178
	Kilka razy w roku	67	13	20	202
	W ogóle nie uczestniczy	64	21	14	109
Poglądy polityczne	Lewica	70	19	11	159
	Centrum	59	24	18	356
	Prawica	57	31	12	369
	Trudno powiedzieć	45	20	35	201